

прищепити інтерес до мови, що вивчається, сформувані мовні, культурні та професійні компетенції за майбутнім фахом.

Джерела та література

1. Білоус Д. Г. Диво калинове. Київ, 1988.
URL: <https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=22/> (дата звернення: 10.03.2023).
2. Бусел В. Т. Великий тлумачний словник сучасної української мови. Київ, Ірпінь : Перун, 2005. 1728 с.
3. Прокопенко Л. В. Посібник з електротехніки «Світ ребусів». Кременчук : Вид-во ПНТЗ, 2014. С. 5–6.
4. rebus 1. com URL: http://rebus1.com/ua/index.php&item=rebus_generator&enter=1 (дата звернення: 12.03.2023).

ЗАНЯТТЯ-СВЯТО ЯК СПОСІБ АДАПТАЦІЇ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ У НОВОМУ КУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРИ

Шевченко Олена,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри українознавства та гуманітарної підготовки
Полтавського державного медичного університету
м. Полтава, Україна
Лещенко Тетяна,
кандидат філологічних наук,
доцент, завідувач кафедри українознавства та гуманітарної підготовки
Полтавського державного медичного університету
м. Полтава, Україна
tetyana.57@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0003-4682-3734>

Вища освіта стає все більш інтернаціональною. На теперішній час у світі інтенсивним є розвиток міждержавних освітніх контактів, кількість молодих людей, які бажають здобути освіту за межами своєї країни збільшується. Культурне розмаїття в університетах сприяє потоку знань через національні кордони і потребує розвивати навички студентів для досягнення успіху в глобальному робочому середовищі. Важливою передумовою забезпечення ефективності навчально-виховного процесу іноземних студентів є врахування особливостей їхньої адаптації до соціально-культурного середовища в Україні. Початок навчання іноземних студентів в українському вищому навчальному закладі пов'язаний із цілою низкою проблем. Іноземні студенти, мають специфічні етнічні та психологічні особливості, їм доводиться долати різні психологічні, соціальні, моральні, релігійні бар'єри, освоювати нові види діяльності й форми поведінки [2, с. 82]. Іноземний студент повинен не лише навчитись ефективно організовувати свою навчальну діяльність в умовах вишу, а й пройти складний процес адаптації в новому соціально-культурному середовищі, вивчити мову та набути навички міжкультурного спілкування.

Процес адаптації іноземця в країні та новому для нього культурному просторі включає кілька стадій: 1) знайомство; 2) «закоханість», коли помічаються лише позитивні моменти (чистота вулиць, доброзичливе ставлення до іноземців, цікаво та легко вчитися); 3) розчарування, коли посилюється туга за батьківщиною, болісно сприймаються відмінності в культурі, порядку дня і навіть кліматі; у студентів може спостерігатися зниження мотивації до навчання, падіння успішності; 4) прийняття відмінностей та вироблення стратегії поведінки для ефективного досягнення своєї мети.

Успішність навчання у вищому навчальному закладі багато в чому залежить від того, як пройде для студента стадія розчарування, наскільки швидко він зможе прийняти відмінності, вбудуватися в нову систему і зосередити свої сили не на опорі середовищі, а в отриманні необхідних знань. Велику роль у процесі адаптації грає викладач української мови як іноземної,

оскільки він є для студентів провідником у нових реаліях, свого роду культурним перекладачем. Але стандартне заняття УМІ сприймається студентами як дещо штучне, спрощене в порівнянні з реальним життям поза стінами університету, різноманітних ситуацій спілкування.

З досвіду викладання української мови як іноземної в ПДМУ, якнайшвидшому подоланню розчарування та успішної адаптації сприяють різного роду позааудиторні форми роботи: екскурсії, творчі та спортивні конкурси, спільні кіноперегляди та свята.

Докладніше розглянемо дидактичний потенціал такої форми роботи, як заняття-свято. Важливою його особливістю, яка відрізняє, наприклад, від екскурсії, є той факт, що студентам складно просидіти мовчки під час заняття: сама атмосфера підштовхує до спілкування, актуалізації всього вивченого лексико-граматичного матеріалу, до продукування непідготовленого висловлювання. Ще одним плюсом розглянутої форми роботи є більш жива та реалістична (відбір лексичних засобів та граматичних конструкцій не диктується викладачем, а здійснюється студентом самостійно) і при цьому комфортна, доброзичлива та безпечна (обов'язково вислухають і спробують зрозуміти) ситуація спілкування, в якій мова виступає засобом спілкування та допомагає досягати головних, на думку студентів, комунікативних цілей.

У процесі проведення заняття-свята досягаються такі цілі:

- 1) ознайомлення з культурними традиціями країни перебування;
- 2) введення чи актуалізація у мові нової лексики по темі заняття;
- 3) вдосконалення навичок вільного говоріння чи актуалізація у мові вивчених граматичних конструкцій та лексики за основними темам, що вивчаються на початку вивчення мови («Про себе», «Моя рідна країна», «Моя сім'я», «Мої захоплення», «Чому я вивчаю українську мову», «Моя майбутня професія», «Мій університет», «Україна: що я знаю про неї, де побував, що мені подобається і не подобається в ній»);

4) створення ситуації успіху для кожного студента, згуртування групи, підтримка на високому рівні мотивації до навчання та допомога в адаптації в Україні.

У ході заняття-свята виділяються два основні етапи: сценарний, характеризується підготовленістю тексту і чітким хронометражем, і етап неформального спілкування, в ході якого відбувається найближче знайомство учасників, вільна розмова на різні теми, може організовуватись чаювання або дегустація національних страв. Для того, щоб другий етап максимально ефективно виконав своє завдання – продукування власного непідготовленого висловлювання, на святі бажана присутність кількох носіїв української мови, навколо яких формуються міні-групи (до 3 іноземців) для спілкування за інтересами.

Зазвичай іноземні студенти із задоволенням запрошують своїх викладачів, декана та його заступників, завідувача кафедри українознавства та гуманітарної підготовки, українських студентів. За спостереженнями психологів, успішність і визнання заслуг студента в будь-якому не пов'язаному з навчанням виді діяльності (спорт, музика, танці, декоративно-прикладне мистецтво, кулінарія тощо) часто призводить і до підвищення успішності. Тому видається необхідним створення ситуації успіху для кожного студента.

Наш досвід показує, що заняття-свято може надати ще один потужний стимул підвищення мотивації до навчання, особливо дієвий у випадку з арабськими та іранськими студентами, для яких властиві сильні сімейні зв'язки, повага до батьків та старших родичів. Через географічну віддаленість та мовний бар'єр батьки студентів не часто отримують зворотний зв'язок від викладачів.

Після одного зі свят, коли юнак з Йорданії приготував національне блюдо, логічним та доречним виглядало бажання викладача групи поспілкуватися з його мамою, яка знала про свято та, звичайно, консультувала сина з кулінарних питань, розповісти про успіхи у навчанні та подякувати за гідне виховання сина. Розвиток Інтернету та сучасні технології (програми

Skype, Viber) дозволяють легко вирішити це завдання. Мовний бар'єр долається використанням мови-посередника (у нашому випадку англійська, якою володіли обидві учасниці розмови) або запрошенням перекладача, яким може бути студент старшого курсу.

Цікаво було спостерігати, як інші студенти групи намагалися якимось чином пов'язати викладача зі своїми батьками. Розроблялися цілі сценарії, наприклад: «У мого тата сьогодні День народження. Я хочу, щоб ми всі його привітали. Давайте знімемо відео, яке я відправлю додому», – і далі слідували вказівки, що кому і якою мовою говорити.

На закінчення відзначимо, що до основних переваг заняття-свята, на наш погляд, відносяться активна залученість до комунікації всіх студентів групи; можливість ефективно вирішити найважливіші для початкового етапу навчання виховні та психолого-педагогічні завдання, такі як розкриття особистісного потенціалу студентів та їх швидка адаптація у новому культурному просторі. Подібні заняття можуть стати візитною карткою кафедри та, більше того, сприяти вирішенню маркетингових завдань, що стоять перед вищим навчальним закладом у сфері просування освітніх послуг на закордонні ринки, оскільки формують інтерес до освітнього процесу у нашому університеті у родичів та друзів наших студентів.

Джерела та література

1. Довгодько Т. Адаптація іноземних студентів до освітнього середовища України. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2013. № 2. С.114–120.

2. Мізюк В. М. Адаптація іноземних студентів до освітнього середовища Івано-Франківського національного медичного університету. *Галицький лікарський вісник*. 2014. Т. 21, № 1. С. 82–84.

3. Шевченко О. М. Інноваційні методи та сучасні інформаційні технології у навчанні української мови іноземних студентів. *Сучасна медична освіта: методологія, теорія, практика* : мат. Всеукраїнської навч.-наук. конференції з міжнародною участю. 2020. С. 256–258.

4. Shevchenko O. Conceptual foundations of the lingvoculturological approach to teaching Ukrainian to foreign students. *Modern science and practice*. Abstracts of III International Scientific and Practical Conference. 2021. P. 71–72.

5. Shevchenko O., Leshchenko T. Improvement of language training of foreign students. *Problems of practice, science and ways to solve them*. Abstracts of IV International Scientific and Practical Conference. 2021. P. 99–101.

6. Щербяк Ю. А. Особливості адаптації іноземних студентів до навчання в Україні (на прикладі ТНЕУ). *Педагогічний альманах* : збірник наукових праць. Випуск 25. 2015. С. 136–144.